

Előfizetési árak
 helyben, postán küldve:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 „ — „
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „
 Egy hóra . . . 1 „ — „
 Egyos szám 4 kr.

Alap szerkesztésével minden köz-
 emény a szerkesztőségbe (Nagy-uj-utca
 1702. sz.) bemenetle küldendő.

Előfizethető helyben:
 Teleki K. Lajos könyvkereskedésében,
 és a kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca
 1702. sz. alatti)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
 Négy házasos petit sorért 5 kr. Nagyobb
 terjedelmű a többszöri hirdetések áru-
 szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-
 díj minden külön bejelölésért 80 kr.
 Hirdetési vagy reklámot magában foglaló
 újsághirdetés ára 50 kr.
 Nyilatkozó közlemények minden petit sora
 50 krajczár.
 Hirdetéseket fölvetetnek a szerkesztőség-
 ben és kiadóhivatalban. (Nagy-uj-utca
 1702. sz. a.)
 Kéziratok nem adódnak vissza.

Fölhívás előfizetésre!

A »Debreczen« XXIV-ik évfolya-
 mának harmadik negyedére, mely július
 hó elsején kezdődött, előfizetést nyitunk
 bizalommal kérjük föl t. előfizetőinket
 előfizetéseik megújítására, valamint föl-
 kérjük azokat, kik előfizetési díjaikkal
 hátralékban vannak, hátralékaik kiegyen-
 lítésére, mert mi is csak úgy felelhetünk
 meg nem csekély kötelezettségeinknek,
 ha az előfizetési díjak pontosan befoly-
 nak.

A »Debreczen« előfizetési ára:

Egész évre 10 frt. —
Fél évre 5 frt. —
Negyed évre 2 frt 50 kr.
Egy hóra 1 frt. —

Vidéki t. előfizetőinket — a tévé-
 dések elkerülése végett — arra kérjük,
 hogy az előfizetési díjakat egyszerűen e
 cím alatt sziveskedjenek beküldeni: »A
 Debreczen« kiadó-hivatalának, Debreczen.
 (Nagyuj-utca, 1702. sz.)

A »DEBRECZEN«
 szerkesztősége és kiadó-hivatala.

Hejh Rákóczi, Bercsényi!...

Debreczen, július 6.

(K. B.) Régi dal, régi dal, régi dicső-
 ségről! Fényes napnak ragyogása rózsá-
 felhős égről!...

Megzendült újra a régi Rákóczi-nóta,
 sirt, zokogott a tárogató, midőn öbléből
 a nóta akkordjai kizengtek, — vissza-
 képzeltük magunkat azon időbe, midőn
 rebellis ősapáink hordozták diadalmos
 zászlóikat Erdély bérceitől Bécsújhegyig!

Egy kis művész-társaság (Káldy
 Gyula és néhány tanítványa) járja most
 be a vidéki városokat olyan műsorral,
 mely valóban ritkítja párját. Régi, elfe-
 ledett kurucz dalokat elevenítenek föl,
 ugyanazon dalokat, melyek egykor Thö-
 köly és Rákóczi vitézeinek ajkán zeng-
 tek. Mennyi régi emlék, a kurucz kor-
 szaknak mily visszhangja rezdül meg lel-
 künkben e dalok hallatára! Együtt ör-
 vend lelkünk a jó kedvű kuruczokkal,

A »DEBRECZEN« TÁRCZAJA.

A Szent-Wenczel miséje.

— Jan Neruda geneképe. —

Átdolgozta: ifj. MÓRICZS PÁL.

Lent ültem a legalsó lépcső foka, mely
 a karba vezetett. Alig mertem lélegzeni is. Az
 elzárta ajtó reczén tisztán beláttam a
 templom hajójába. Jobbról a Szent-János ezüst
 sírszobra, szemben a másik oldalon a sekres-
 tyé. Már rég bevégezték a délutáni misét is
 és a templom üres volt. Csupán a Szent-Já-
 nos síremlékénél térdelt, buzgó imába merülve,
 az én ajtatos édesanyám és a Szent-Wenczel
 kápolnája előtt tőtyögött az öreg sekrestyés,
 ki még egyszer körültekintett a templomban.
 Ép előttem haladt el, alig három lépés távol-
 ságban. — Majd eltakartak a széles oszlopok,
 s aztán kulcsait csörgetve egyik mellékajtóhoz
 lépett s bezárta azt. Gondosan megforgatta a
 zárban a kulcsot, mely élesen nyikorgott. Az-
 tán odébb ment. Most felállott anyám is. Ke-
 resztet vetett magára s hozzászegődött a sek-
 restyészhez. Magasba felnyúló oszlopok mellett
 tüntek el, csupán lépteiket hallottam, s néhány
 érthetetlen hangtöredéket. A sekrestyénél is-
 mét elfűntek. A sekrestyés bezárta itt is az
 ajtót s aztán kiléptek a jobboldali főajtón. —
 Még egyszer halottam a kulcs nyikorgását,
 csörömpölését, aztán elcsendesült minden. —
 Egyedül maradtam a templomban, egyedül és
 bezárva. Csodálatos érzélem járt át idegei-
 met, hátam borzongott — de azért épen nem
 éreztem magam kellemetlenül.

Felugrottam ülőhelyemből s a rácsos aj-
 tót, mely csak egyszerű zárral volt úgy a
 hogy elreteszelt, zsebkendőmmel gondosan
 bekötöttem. Aztán felfutottam a lépcsőkhöz s a

kiknek szabad »Tisza-Duna közü« s együtt
 busulunk a bujdosókkal, kik öszi harmat
 után nagy hegyeknek ormáról visszate-
 kintenek az elhagyott hazára!

A művész-társaság, mely valóban
 hazafias missziót teljesít, tegnap este
 hangversenyzett Debreczenben. A mi lel-
 künkét is elragadták dalaikkal, azokkal
 az édes-bús kurucz-nótákkal, melyek a
 hosszú szabadságharcz költészetét képez-
 ték; a tárogató hangján mi is elmereng-
 tünk, éppen úgy, mint a bujdosó kuruc-
 czok, kik utoljára fújták meg a Kárpá-
 tok ormán a búcsu-dalt, hogy aztán el-
 vándoroljanak messze, idegen or-zágba,
 hol nem parancsol nekik a gyűlölt né-
 met!

A kurucz korszak nagy volt minden
 tekintetben. Nagy jellemeket, nagy hősz-
 ket teremtett. A nemzeti költészet is
 olyan lendületet nyert, hogy ma is büsz-
 kén mutat rá a magyar irodalom-törté-
 net. Thaly Kálmán az érdem, hogy a
 kurucz korszak költészetét csaknem tel-
 jes egészében bírjuk, — ő ugyanis nagy
 fáradsággal összegyűjtötte a már-már
 feledésbe ment kurucz dalokat, melyek-
 nek elfeledése éppen olyan nagy kára lett
 volna irodalmunknak, mint a mily nagy
 kár volt az, hogy Szent István, a kereszt-
 tyénség behozatalakor, megsemmisítette
 a régi pogány magyarok emlékeit, az ő
 dalokat és mondákat, melyekből csak
 egyes töredékek maradtak reánk. Van-
 nak a kurucz költészet maradványai
 közt oly szép darabok (például a »Búj-
 dosó ének«: »Öszi harmat után fujdogál
 a hideg szél« stb.), melyeknél szebbet ma
 sem ír magyar költő!

Valóban csodálatos, hogy oly fanatikus
 üldözés után, melyet a bécsi kor-
 mány a kurucz-világ emlékei ellen foly-
 tatott, mindezen emlékek meg nem sem-
 misültek. Felségsértésnek minősítették azt,
 ha valaki egy Rákóczi-ról szóló dalt ör-
 zött, — a tárogatókat összetörték, ne-
 hogy azoknak riadó hargja föltámassza
 az elhunyt hőskéket s azoknak eszméit.
 De ha nem volt szabad a kurucz kor-
 szak emlékeit írásban megőrizni, föntar-

totta, megőrizte a szájhagyomány, mely
 apáról fiúra szállott s lelkesedéssel és
 kegyelettel emlegette Rákóczi, Bercsényi
 és Bezerédi neveit s a régi Rákóczi-nótából
 megszületett a Rákóczi-induló, a világ
 legelső, leglelkesítőbb csatadala!

Hasonló szigorral üldözte a bécsi
 kormány az 1848/49-iki szabadságharcz
 emlékeit is, de ezeket se tudta kiirtani.
 A csatatereken diszlő virágok s az erdők
 lombjai a Kossuth nagy nevét susogták
 s a Kossuth-nótát ma is tudja minden
 gyermek. Magyarország két legnagyobb
 szabadsághőse: Rákóczi és Kossuth él-
 nek a nép ajkán, élnek a dalban, élnek a
 napsugárban, mely szabad Magyarorszá-
 gát beragyogja! Élni fognak mindig, minden
 időkhöz át, a magyar név örök dicsősé-
 gére! Nem vész el azon nemzet, mely törté-
 neti hagyományait hiven ápolja! A mult
 idők erős talaján, a lezajlott küzdelmek
 színterén épül föl a jövő! Ma is meg-
 nyílnak a szívek s lelkesedés száll belé-
 jök, ha megzendül tárogató sípján a
 régi dal:

»Hejh, Rákóczi, Bercsényi!«

A Káldy Gyula budapesti zenetanár
 által rendezett történeti hangverseny tegnap este
 tartott meg a Bika-szallda dísztermében. A
 hangverseny megfelelt a hozzákötött várakozás-
 nak. Oly nagy zenei élvezet volt ez, minőben
 még alig részesültünk s a zenei élvezet mellett
 egyúttal hazafias kegyeletünknek is áldozhattunk.
 Valóságilag a mult századok viharos korszakaiba,
 a kurucz csaták harctereire ragadtak lelkün-
 ket azok a hangok, melyeket lelkes és szelle-
 mes dalszerzők a XVII és XVIII-ik században,
 a ThökölyésRákóczi korban, szabadságharczaik
 e nevezetes időszakában, teremtettek. Köszö-
 netet érdemel Káldy Gyula, e kiváló zene-
 tudóunk, hogy ezeket a már elvesztettnek hitt
 dallamokat felkutatva s nálunk is előadta.

A közönségen azonban meglátszott a nyár
 befolyása. Nem mondjuk, hogy üres volt a ter-
 em, mert elég nagy és intelligens közönség je-
 lent meg, de még egyszer annyi közönség lát-
 rani elfért volna. Hiába, ilyenkor, a nyár rek-
 kenő hőségű napjaiban, menekül a poros Deb-
 reczenből mindenki, a ki teheti; fürdön, falun
 és kertekben üdül most a debreczeni közönség
 nagyobb része, a gazdálkodó polgárság pedig
 künt van a tanyán. Így e nagyérdemű hang-

tud hazudni, hogy este a nagynénémhez me-
 gyek az Ó-városba. Természetesen éjszakára
 is nála maradok, de azért reggel pontosan
 megjelenek a misén, melyben ministránsként
 szerepelek. Es ha később mégis megtudnák,
 hát mi van abban, legalább elbeszélhetem,
 mint olvassa Szent-Wenczel a misét! Már
 előre elképzelttem, egyszerre mily tekinté-
 lyes ember lesz belőlem. — Csodálni fog-
 nak, mint az öreg Wimmer-nét, a hradsini
 asztalosmester Wimmer édesanyját, ki a nagy
 kolera idejében saját szemével látta, a mint
 a Szüzanya a Kapuczinusok templomából ki-
 jőve, a Loretto-téren át minden házat szentelt
 vízzel frecskendezett be. Az emberek eleinte na-
 gyon megörültek ennek, azt hitték, e he-
 lyeket kifogja kerülni a veszedelem. Csak mi-
 kor látták, hogy a kolera még éppen ezekben
 a házakban pusztít legjobban, jöttek a helyes
 gondolatra, hogy tudniillik a Szüzasszony ép
 azokat a házakat jelölte ki, melyeknek lakóit
 a mennyeknek országába kívánta.

Mindenki tudja, ki csak bár egy pillá-
 natra is volt már egyedül a templomban,
 mily hatalmas benyomással vannak kedélyünkre
 ezek a tágas, csendes helyek. Egy gyermeknél,
 kinek igen élénk képzelődő tehetsége van,
 a ki rendkívüli jelenségekben is hisz, még na-
 gyobb, még fokozottabb ez a benyomás. Jó
 darab ideig várakozhattam — negyedét, felét
 ütött az óra, morajló visszhangot keltvén üte-
 sei a templom boltozatán, — de az ajtónál
 még sem jelentkezett semmi. Talán ma nem
 is bocsátják be az őrizó kutyákat? Vagy ta-
 lán, ha majd besötétedett, csak akkor rohan-
 nak be?

Óvatosan emelkedtem fel ülőszékemről.
 A közeli nagy ablakon keresztül még besu-
 gárzott a halványuló és gyengülő esthajnali
 világosság. Késő novemberi nap volt. Szent-

versenyen is csak azok jelenhettek meg,
 kiket hivatásuk a városba hozt. —
 A jelen volt közönség azonban nagy figyelem-
 mel hallgatta a hangverseny egyes számait s
 tetszésének gyakori zajos tapsokban adott ki-
 fejezést. Örömmel jegyezzük föl, hogy a hon-
 véd tiszték szép számmal jelentek meg a
 hangversenyen, ellenben föltűnt, hogy a közös
 hadseregbeli tiszték nem mutatták magukat.

A hosszú műsor első szakasza Thököly
 idejéből származó dalokat tartalmazott. Ezek
 közül kivált a táborig dal, melyet Veres Sándor
 erős, érczes hangján nagy hatással adott
 elő, továbbá a magyar gályarabok éneke, e
 régi protestáns ének a XVII-ik századból,
 melyet Csizsér Irén adott elő szép úde
 hangján. A bujdosók dalait Veres Sándor
 énekelte s az egyes énekszámokat maga Káldy
 Gyula kísérte zongorán.

A második szakasz, mely II-ik Rákóczi
 Ferenc korából származó dalokat tartalma-
 zott, volt a legérdekesebb. Hallottuk a régi
 Rákóczi-nótát több variációban, Veres Sándor
 és Csizsér Irén által előadva, — majd
 Mayer Adolf adta elő tárogatón a Rákóczi-
 nótát, melyből e század elején a Rákóczi-in-
 duló keletkezett. A régi Rákóczi-nótában benne
 vannak a mai Rákóczi-induló zenei motívumai,
 rá lehet ismerni az új indulóból a régre, mint
 a leányról anyjára. A tárogató síráma, mely
 Debreczenben már régen nem hangzott, va-
 lami sajátos hatást gyakorolt a hallgatókra,
 mintha elmúlt századok visszhangját, a rodos-
 tói bujdosók keservét hallottuk volna!

Nyomban követte a régi Rákóczi-nótát a
 mai Rákóczi-induló, melyet Kuliffay Izabella
 művészi tökélyvel adott elő zongorán. Ezt kö-
 vette a Bercsényi-nóta és Rákóczi kesergője,
 mely utóbbiban a tárogató ismét szerepelt,
 majd a mai napig fönmaradt Balogh Ádám nó-
 tája. (»Piros bársony süvegem« stb.)

De a legnagyobb hatást gyakorolta a
 »Bujdosó éneke! (Öszi harmat után stb.) Ezt
 Kuliffay Izabella és Káldy Gyula zongorát kí-
 sérték, az ének-részeket pedig Csizsér Irén,
 Platz Mariska, Kolozsvári Etel és Veres Sándor
 adták elő s bele bele zokogott a tárogató
 is. Ez a dal különösen megrémlelt, hogy a
 dalárdák is betanulnak s föntartanak. E dal-
 ban öntöttek ki mely keservüket és fájalmu-
 kat a bujdosó kuruczok, midőn hazájukat el-
 hagyva, Istenre bízták sorsukat. E vallásos
 emelkedés szinte templomi éneké avatja a
 bujdosók dalát!

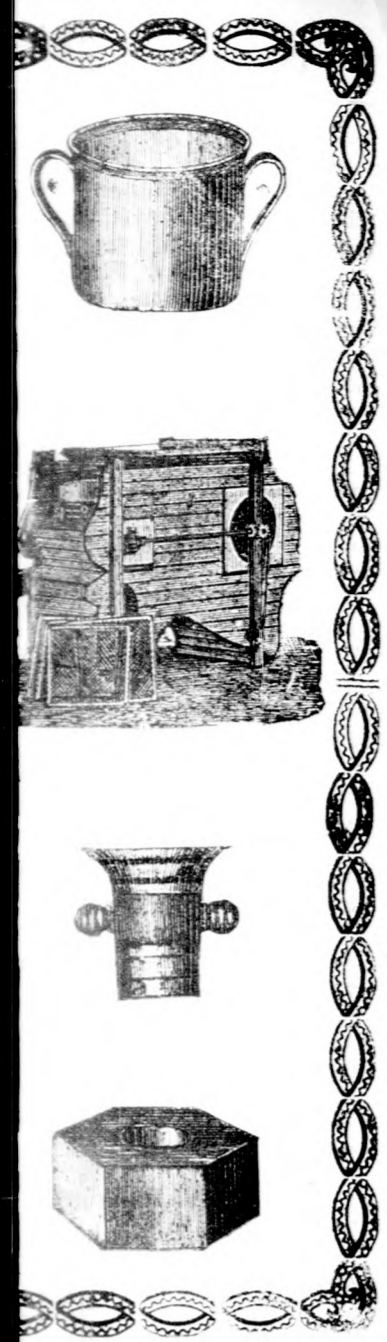
A harmadik szakaszbeli nyugdal az ural-
 kodó német divatra (előadták Platz Mariska és
 Csizsér Irén), arra a régi, közkedvelt és mely
 igazságot tartalmazó dallamra megy:

»Jaj de hunczfut a német!«

Kár, hogy a folytatása még eddig be nem
 következett!

Katalin után járt az idő, a mikor a napok
 mindinkább rövidülnek. Kívülről alig hallat-
 szott be némi zöreje, de a mely azonban mind
 visszhangot keltett. — Alkonyat fele, csaknem
 bántó volt a hang. Nehé-néha csengett egyes
 nehé, siető léptek zaja. Idő múlva több ko-
 pognó léptet hallottam. Két ember beszélgetett
 menetközben, érdes, durva hangon. Majd a tá-
 volból elfojtott zöreje hallatszott. Valószínűleg
 valami kocsi-zöreje lehetett. Mind tisztább, mind
 kivehetőbb lett a zörgés. Tompán puffogott a
 lovak patája, élesen csörögtek a nehéz lán-
 czok, recsegett a nagyru, valami katona tár-
 szekér lehetett a György-kaszárnyából. A nagy
 zörgés még a dom ablakait is megrezgettette
 és fent a kórusban nyughatatlanul csirpelt a
 verebek kara. E csiripelés hallatára nagyot
 lélegzettem. Egész megnyugtatót a tudat, hogy
 kivülem még más élőlények is vannak a tem-
 plomban.

Máskülönben nem mondhatnám, hogy na-
 gyon féltem volna e templomi magányban. De
 miért is? Tudtam ugyan, hogy vállalatom szo-
 katlan, de azt is tudtam, hogy nem vétek. —
 Nemhogy bűnök nyomták volna a lelkemet, de
 még inkább átvoltam szellemülve, felvoltam
 lelkesülve. A vallásos lelkesedés egész átalakít-
 tott, még sohasem éreztem magamat ily fel-
 söbb, ily irigylésreméltóbb lénynek, mint ép-
 pen ekkor. MASHelyt talán féltem volna a kí-
 sértetektől — de itt a templomban nem, hisz
 itt nincsen hatalmuk felettem! És az itt nyu-
 govó szentek szellemei? Ma nem sokat gon-
 doltam velők. Minden gondolatom Szent-Wen-
 czel volt, a ki még örülhetett, ha látott; ha
 látta, mennyit kockáztattam, csakhogy
 őt teljes pompájában láthassam, mikor Isten-
 nek áldoz. Sőt ha még úgy akarná, még mi-
 nistrálni is segítenék neki. Figyelemmel hor-
 danám a misemondó könyvet egyik oldalról

GYÓGYFORRÁS
 RS.
 egesebb ital.
 Karlovszky utóda
 nyok.
 S.
 egyetem I. belgyógyászati
 magánykorlatomban mint
 a nyákhártyák, főleg
 használatban levő egyéb
 csekélyebb szabad szensav
 rolog lenn vagy a vér-
 k fölött előnyvel bír.
 sati körödájának igazgatója
 kélezes ásványvízek sorába
 álló egyetemi belgyógyászati
 hűgylőlyag, főleg pedig a
 almaztam. E víz más hason-
 sabbtí sít kisebb szabad-
 yel.
 os. és kir. és szerb. kir.
 údv. ásványvíz-szállítónál
 kélezesben és vendéglőben.

atin,
 ritők
 53—

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése jul. 5-én. —

A képviselőház tegnap befejezte az italmérségi jövedék módosítására vonatkozó törvényjavaslat részletes tárgyalását. A vita Bernáth Béla szakszerű felszólalásával indult meg és Wekerle, Hegedűs Sándor, Várady Károly ismételt, rövid megjegyzésével ért véget.

Ezután — két vasuti javaslat vita nélkül elfogadtatván — a kérvények kerültek sorra, a melyek túlnyomó részénél felszólalás se történt. Vita két kérvénnyel keletkezett. Az egyiknél, a melyet Abauj-Tornamegye terjesztett be a regale pótdátó visszatérítése dolgában Beóthy Akos szólalt föl a nála megszokott világossággal konzipiált beszédben. Bóthy azt indítványozta, hogy a kérvény még egyszer utasítsák a pénzügyminiszterhez jelentéssel végett. De a miniszter nem egyezett bele és a többség is a kérvényi bizottság visszautasító álláspontra helyezkedett.

Ezután a ház két órát szentelt Debreczen város kérésének, a melyet a kegyurtertek alól való felmentése iránt intézett az országgyűléshez. Molnár Béla és Berzeviczy államtitkár szóltak a kérvény ellen és Körösi Sándor mellette. Várady Károly rövid felszólalása után Irányi Dániel a vita ötletéből sürgeti az állam és egyház közti viszony végleges rendezését.

Ehhez a felszólaláshoz csatlakozott Horváth Nándor is. Szóval a debreczeni kérvényt azzal a közvetítő indítvánnyal oldaná meg, hogy ne küldessék vissza, hanem maradjon függőben az egyházi kérdések általános rendezéséig. A ház ezt az indítványt nagy többséggel elfogadta.

A főrendiházban tegnap már csak egy részét az ülések töltötte ki az egyházi polemia, mert a másik részében szó volt arról is, a mi tulajdonképp a napirend: a költségvetésről.

Pap Gábor református püspök nyitotta meg a vitát, valamint a későbbi szónokok közül Beóthy Zsigmond és Szász Károly református és Zeleka Pál evangélikus püspök, a hercegprímás beszédevel szemben a kormány álláspontját pártolták. Pálffy Mór gr. a hercegprímás nézetei mellett foglalt állást.

Vasary Kolozs hercegprímás az ő álláspontját támadókkal szemben figyelemmel hallgatott beszédben fejtegette álláspontját.

Rövid szünet után Keglevich István gr. szólt, abszolute nem érintvén a kultuszvitát, hanem felszólalásában jórészt a költségvetéssel foglalkozván. Utána Zichy Nándor gr. történelmi és ismeretes klerikális nézetei érdekeltek.

Már negyedik háromra volt, mikor az elnök a vitát bezárta.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök a vita súlypontjára, az egyházi kérdésre vonatkozólag fentartja azt, a miben a kormány már kifejtette álláspontját a törvényhozás másik házában. A hercegprímás két alternatívája, az alaptörvény megváltoztatása, vagy annak a jelenlegitől eltérő interpretálása; lehetetlen az

a másikra. Figyelnék s nem csegetnék többször, mint amennyiszer szükséges! Sőt még énekelnek is. Oly szépen, oly gyönyörűen, még Szent-Wenczelt is megrikatnám ki sirva tené kezeit fejemre és mondaná: »Jó gyermekem!»

(Folyt. köv.)

Az álarcz.

— Elbeszélés. —

Írta: DYHERRN GEORGE BR.

Fordította: Biró Irén.

(Folytatás.)

— Szeretem, ha csodálnak s itt sokkal jobban szerettek énekelni, mint a kis városban; szívesen társalgok exzellenciás urakkal és borzadással gondolok a visszatérésre, röviden, én egy mulatni szerető asszonyka vagyok! fejezte be a férj Lia helyett a beszédet s nevetve ölelte meg feleségét.

Lia komolyan nézett rá, s szemei könyvesek lettek; de hirtelen hátravetette fejét és hangosan fölkaczagott.

— Igen, Eduard, az vagyok. Ez az élet, mely mindig új varázsszal bír, — már azt hiszem, hogy oly szükséges nekem, mint a levegő.

— Tehát maradunk, Lia!

Lia állva maradt és a férje után bescapódott ajtóra nézett.

— Elégedetlen asszony vagyok, gondolta. Pedig ez előtt az ilyen asszonyokat ki nem állhattam és nem sajnálom őket. — De én nem akarok szánakozást látni; a világ előtt mindig vidám vagyok és senki sem sejt, hogy mit szenvedek. Okos, de szívtelen és mulatni vágyó asszonynak tartanak. Kerülöm a gondolkodást és a visszaemlékezést.

Ha letenném álarcomat, gunyosan vonagatnék vállukat és kinevetnének. Férjem boldogtalan lenne, pedig megígérttem, hogy boldoggá teszem. És mégis, nem bírok erőt venni magamon!

utóbbi, mert ellentmond az eddigi gyakorlatnak; az előbbi, mert a szükséges faktorok egyetértése erre nézve aligha volna elérhető. Maga a jelenlegi helyzet pedig általában véve is alkalmatlan arra, hogy a törvény megváltoztatását most peraktáljuk. Igazolást tehát ilyen viszonyok között a kormány felfogása, amelylyel a megoldásra törekszik: a részleges állami anyakönyvek behozatala.

BELFÖLD.

A pápa áldása. Rampolla pápai államtitkár Schlauch püspöknek és mindazoknak, a kik részt vettek a nagyváradi ünnepélyességeken, táviratban a pápa áldását küldötte. — Schlauch püspök Klottid főherceggasszonynak »Nymphae thermalis«-ból kötött virágoskört küldött, mert ez a virág nagyon megfestett József Ágost főhercegnek, mikor Nagyváradon időzött. A főherceg leveiben megköszönte a püspöknek ezt a figyelmességét.

Kereskedők Wekerle miniszternél. A budapesti fűszer- és nagykereskedők és liqueur-gyárosok Wekerle Sándor pénzügyminiszternél tisztelegtek, átnyújtva egy memorandumot, melyben a cukor, cukorka, csokoládé és szesz fogyasztási adójának eltörlesztését kéri. Wekerle megígérte, hogy a memorandumot át fogja tanulmányozni.

Alkotmányos oláh mozgalom. A kolozsvári intelligens románok közt mozgalom indult meg az alkotmányos alapon álló románok egyesítése iránt. Programjuk: az alkotmányos állapot feltételének elfogadása és ez alapján a román individualitás fentartása.

KÜLFÖLD.

Embortani kongresszus Moszkvában. A nyár folyamán Moszkvában nemzetközi embortani és régészeti kongresszus lesz. A moszkvai akadémia meghívására a mi akadémiánk részéről dr. Török Aurél és dr. Hampf József egyet. tanárok utaznak a kongresszusra.

A kolera Oroszországban. Bakuban borzasztó állapotok vannak. Az utcákon tömérdek piszok; hordágy, betegszállító kocsik sehol, a kórházakban feloszlások indultak temetetlen hullák fekszenek. Beszlik, hogy Német-Ausztria-Magyarország és Románia teljesen elfogják zarni határait a kolera ellen, mert egészségi állapotai megbízhatatlanok.

Zavargások Spanyolországban. Madrid, július 4. A fölkelésben a polgármester megsebesült s most ágyban fekvő beteg. Több rendőr és csendőr megsebesült. Addig él a halottak száma hat. A lovas polgárorség és a fölkélek közti heves összeütközésnél szintén többen meghaltak s megsebesültek; számuk még eddig nincs megállapítva. A Piazza Mayor-on egész csata fejlődött ki, melyen éles töltekkel lőttek; e harczt több ember halálával és megsebesüléssel végződött. Komoly aggodalomra nincs ok. A szociálistáknak nincs részük a zavargásban.

II. Rákóczi Ferenc hamvai.

Írta s a Magyar Történelmi Társulat 1892. május 15-én tartott negyedszázados emlékülésén felolvasta: Thaly Kálmán, alelnök.

(Folytatás.)

Mikor aztán a török kormány 1859—60 táján a campo grande-i ő temető felhagyását

Arczán leirhatatlan fájdalom kifejezése volt és könnyezett.

— Ó exzellenciája kíván látogatást tenni, jelenté az inas.

— Kéresse a szalonba!

Batiz kendőjével gyorsan letörölte könnyeit és pár pillanat múlva a szalonba lépett, hol a miniszternét a bájos, szeretetreméltó modorral fogadta, mely minden embert meghódított.

Ha volt olyan kör, hol Lia egyidőre felédést találhatott, úgy az a kör volt az, melyben a fiatal házások forogtak. Mindenkinék az volt itt a főcélja, hogy a napot a lehető legkellemesebben töltsesse el; hasonlóan az egy napig élő rovarokhoz vagy legyekhez, melyek a napfényben repkednek.

A hölgyek csak toalettkérdéssel foglalkoztak, sőt a jótékonyt is mulatságból gyakorolták.

A szinelőadások jövedelme a szegényeké lett; némelyek himzéseket készítettek nagykereskedés számára — csak azért is, hogy szép kézi munkájuk legyen és nem gondoltak arra, hogy ezáltal a himzések ára leszáll és a szegény varrónők károsodnak meg.

Itt előkell szeszély volt az, a mi a szegényeknél szükséges volt a megélhetésért. — Lia sok egyletnek tagja volt; pénztárczája a jótékonyt számára mindig nyitva állott, de nem varrt ruhát szegény gyermekek számára és nem osztotta a levest, s nem vett részt a bibliai felolvasásokban, melyet a hosszuhaju, sovány predikátor tartott, kibe hat baroness és nyolcz comtes volt szerelmes; kezdett divatba jönni, hogy a hölgyek hitszónokokhoz menjenek feleségül.

Néhány nappal a nagy bazár előtt Liát egy gyermekkori barátja látogatta meg, — ugyanaz, kinek üdvözlését küldte Hypolit gróftól.

Aidenbach Elly csodálkozva kiáltott fel, midőn Liát megölelte, őt közelebről szemügyre vette.

— Sok arczképet kaptam tőled a mult

s a hamvaknak és a sarkokéknak a ferikkői új temetőbe áthelyezését elrendelte: az ottomán fővárosban élő magyarok dr. Langh sirját és ezt az állítólagos Rákóczi-sirt is felbontatták, hogy a hamvakat és síremlékeket átszállítsák. At is szállították. A nagy fehérmárvány-sarcophag alatti — kövel kirakott — sirt azonban üresnek találták, semmi koporsó, vagy csontmaradványokat nem tartalmazott az.

Ennek, természetesen, csakhamar hire terjedvén: innét keletkezett a Rákóczi sirja emigránsok által történt felbontatásának s üresen találtatásának mythosza, a mit Ludolf gróf említ. Az osztrák diplomatai és konzulatusi hivatalnokoknak e hír kedves s épen kapóra jöven, — készséggel terjesztették.

Pedig még az a campo grande-i feliratlan sir sem volt tulajdonképpen üres. Mint ugyanis utólag, — törökországi első utam alkalmával, 1888-ban, — Konstantinápolyban lakó és köztisztelőnek örövendő hazánkiától, Kun Albert urtól értesültem: a sarcophag alatti kifalozott üres sir fekére a munkások több azt vették észre, hogy kong. Üregét sejtve tehát alatta, a boltzatot (mert az volt), nagy fáradsággal áttörték, és ott csakugyan egy második, mély sírúregre bukkantak, melyben egy hatalmas, erős férfi-csontváz feküdt. A sarcophaggal együtt átszállították a ferikkői sirtkertbe. *) Kun Albert ur ennél a sirtbontásnál s a hamvak átszállításánál személyesen jelen volt, és így elsőrendű, hiteltel tanu.

Meg ugyan 1874—75-ben, s 1888-iki leutazásomat megelőzőleg ismételt tapogatódzni kezdtem a konstantinápolyi francia diplomata körében otthonos megbíztaim révén a végett: találhatók-e nagykövetség levéltárában Rákóczi-korabeli és kevéssel utóbbi, név szerint Villeneuve maquis nagykövetsége idejéből származó, magyar vonatkozású iratok? hogy igenlő esetben a párisi kormánytól kutatási engedélyt eszközölhessek magamnak. Egy francia követségi titkár s utóbb maga a levéltárnok a legnagyobb előzékenységgel kutattak; de — sajnálatukra, a mint kijelentették, — eredménytelenül. A francia követség palotája ugyanis a Perában gyakori tűzvésznek többször lett áldoztatva a mult században, (az éveket is megjelölték: mikor?) s ez alkalmakor levéltárunk is a lángok martalékává vált, annyira, hogy 1760. előtti irományok csak elvétve csekély számmal találhatók már benne. Magyar vonatkozásúra épen nem akadtak a töredékek közt, — a miről, ha tetszik, magam is meggyőződhetem. Különben — mondk —

*) L. e. sirtől bővebben s különösen czimereinek leírását »Rodostó és a bujdosók sirjai« cz. munkám 123. l. Először a Századok 1889-iki folyamában jelent meg.

hetekben Lia és mégis alig ismertelek volna meg. Talán beteg volt? Ilyen halvány arcot még soha sem láttam.

— Nem szép dolog, ha valaki a tükör szerepét játsza és másnak megmondja, hogy milyen csunya, tréfált Lia.

— Nem, azt nem mondtam. Te nagyon szép vagy mint mindig, de a hajad most a szokott diadémszerű fonatok helyett apró fűrtöket képez és a szemeid, mintha nagyobbak lennének — hideg szépség vagy; láttam egyszer egy Meduza szobrot, — éppen úgy nézsz ki!

— Köszönöm, Elly, — de hagyj most a Meduzát és jőj, beszéljünk, úgy mint a nevelőintézetben. — Itt az a előny is megvan, hogy nem hallgatnak ki bennünket.

— Valamit közölnöm kell veled, kezdé Elly.

— Ha valami titok, úgy jobb szeretném azt nem hallani, felelte Lia megmagyarázhatatlan sejtélemmel.

— Meg kell tudnod, mert azt némileg neked köszönhetem.

— Nekem?

— Röviden szólva, Lia, mondá Elly, — azt hiszem, — hogy Hypolit gróf szeret engem.

Elly nem vette észre örömeiben, hogy barátjának milyen hatást tettek szavai. Lia felémelkedett helyéről, s kezét mellére szoritotta, hol szuró fájdalmat érzett. Nem felelt semmit; hangja megtagadta a szolgálatot.

— Legalább engem mindig kitüntet: sokszor eljön hozzánk és meg kell vallanom, — bár nagyon komoly, de azért tetszik nekem, folytatta Elly.

Lia erőt vett magán.

— Beszélj, Elly, tudod, hogy Hypolit barátunk volt, szót habozva, az utolsó szavakat halkán ejtve ki.

— Átadta nekem üdvözlődet, mondá Elly és nem beszélünk másról, csak te rólad. Beszéltem ének dról és sok mindent el kellett beszélnem abból az időből, mikor még együtt voltunk. Ez történt az első napon. Így ismer-

régebbkori nagyköveteiknek szokásuk volt levelezéseik egy részét hivataluk megszűntekor magukkal vinni; és így a Feriol, Des Alleurs és Villeneuve családok franciaországi levéltáraiban lappanghat talán valami Rákócziira vonatkozó irat még. Ennyire azonban már nem volt módom kutatásokba bocsátkozni, — a Ludolf-féle mythosz keletkezésének földerítése után egyébként sem mutatkozván immár ennek speciális szükségé.

Miután 1878-ban magam is képviselővé választattam, — hogy Rákóczi hamvai hazaszállításának rég szendergő ügye végképp el ne aludjék; egy alkalommal parlamenti felszólalással emlékeztettem Tisza Kálmán akkori miniszterelnök urat a ház 1873-iki határozatára, s kérdést intéztem hozzá az oly hosszan húzódo ügy mibenlétéről. Válaszában említé, hogy a háznak ilyenmü határozatára, igenis, emlékszik, kész is azon értelemben eljárni; de nem tudhatván, hogy ez az ügy mostan előkerül: pár nappal időt kért, hogy magát informáltassa. Bizonyára a Szlavy idejebeli actákat, Ludolf gróf választatát keresték ki neki a miniszterelnökség irattárából; mert aztán válaszulva, kijelenté: az ügy ninosen abban a stádiumban, hogy a hamvaknak hazaszállítása iránt intézkedni lehetne, mivel még az is kérdés: egyáltalában a megvannak-e azok? Mindezekelőtt ezt kell constatálni.

Meggyőződtem, hogy ha ezt én nem constatálom: nem constatálja senki. Előkeltem tehát magam erősen, hogy a mit kormányelnökség s nagykövetség a rendelkezésre álló hatalmas módokkal nem tudnak, vagy nem akarnak elérni: megvalósítom én, a magánember, az egyszerű képviselő, a hatalmamban álló egyetlen eszközzel: a Rákóczi-kor iránti lelkesedés akaraterejével. Azonban tudtam, hogy sikerre másként nem juthatok, mint személyesen, közvetlenül a helyszínén. Ez és Rodostó meglátogatása lón tehát főcéljává régóta kitűzött főkövetségi utamnak, melyet sok akadály után elvégre 1888. ősszel és folytatólag 1889-ben fogatosíthattam.

1888-ik utazásom tudományos sikereiről »Rodostó és a bujdosók sirjai« czimű munkámban tüzetesen beszámoltam. Azokat tehát nem ismétlem. Rákóczi fejedelem hamvai nézve — miután az 1839-ben véletlenül történt sírfelnyitás történetéből megtudtam, hogy a keresett drága hamvak a galatai Saint-Benoit-egyház sirtoltjában megvannak, vagy legalább akkor még megvoltak, — főcélomul tűzém ki a sirtolt ezen részének ujlagos fölbontatását és megvizsgálását, személyes jelenlétben. Föltettem magamban, hogy ezt, török-szakad: elérjem, akárhányszor kelljen

— Ez az állította, h... és Zrinyi... helyezték... hamvak... nak. *) S... hajlandó a... jejelem él... azonosság... melyről m... juk alá, a... ez mostan... vel öneki... ben, nem a... e fölött es... kor majd... keleti miss... kérdezte m... január hav... ügyet előt... En azután... uja, a mi... varakozni... lentese... tyam és Bá... Nányi sem... barátomma... — utóbbi... alatt közöl... 1892.

kedtünk meg közelebről. Mindennapos nálunk, de azt mondja, hogy nem társalgunk elég élénken. Arczkepeidet is megmutattam neki; nem tett rá semmi megjegyzést, de nagyon sokáig nézte azokat.

— És mikor első látogatása után mindjárt megtudta eljegyzésem híré, hogy nyilatkozott erről?

A kérdés ki volt! mondva, gyorsan és különös izgatott hangon. Az álarcz életre kelt és türelmetlenül leste a fiatal leány ajkairól a feleletet.

— Azt mondta, — várj csak, gondolkodom kell kissé, mindenre emlékszem, a mit valaha nálunk mondott; igen, így szól: »Friedhof ur, amenyire én ismerem, olyan férfi, a ki egy nőt boldoggá tehet, komoly és okos.« Ez volt minden.

— Ez volt minden, ismétlé Lia. Reszketett; a gróf tehát óvakodott attól, hogy ezen alkalommal róla beszéljen.

— Tegnap, mielőtt elutaztam, Hypolit gróf eljött, hogy tőlem búcsút vegyen, — de csak a viszontlátásig, mert az élőképek előadásra ide érkezik. Ó maga mondta; meg vagyok róla győződve, hogy az én kedvemért jön. — Te már tapasztalt vagy, kérék, mond meg véleményedet, mert még nem vagyok szerelmes, hogy vigasztalhatatlan lennék, ha csalódnám benne.

Lia gondolkozott. Ismét hallani vélte a démoni hangot. Mi akadályozza őt abban, — hogy e fiatal leányt meghagyja hitében? Az ő reá nem tartozik, hogy boldog lesz-e vagy boldogtalan! Kegyetlen kárörömmel gondolt arra, hogy csak egyedül ő tudja a gróf magaviseletét megfejteni; a gróf azért jár Ellyhez, hogy róla halljon beszélni és azért jön el az élőképeket megnézni, hogy őt ott láthassa.

Megmondja mindezt barátjának? Tulajdonképpen barátja még Elly? Nem: barátság csak férfiak közt lehet; egy példa sincs rá, hogy nők közt valaha igaz és tartós barátság lett volna.

(Folyt. köv.)

is érette Konstantinápolyba fáradsom. De mivel ott tett személyes tapasztalataimból meggyőződtem, hogy sirfölbontás, halottak nyugalmának bolygatása a keleten — kivált a fővárosban igen kényes természetű dolog, mely nagy nehézségekkel jár, s nyílt hírlés esetén épen nem, hanem csak óvatosan, csak szoros titok leple alatt vihető végre: ennél fogva szándékomról hallgattam (csak egy pár, segédkezésre fölkerült barátommal közölve azt), és különösen igyekeztem a St.-Benoit-templom és sirbolt óreivel, a francia lazaristákkal s első sorban főnökükkel, Pére Fraçois Lobry supérieurrel mennél bizalmasabban viszonyba jutni. A mely derék, művelt, szelidellkü főpáncz bizalmát ritka mérvben megnyernem s érdeklődését hajdani nagy királyok, XIV. Lajos hű szövetségeseinek, II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek személyére és hamvai iránt fölkeltenem sikerült is. Megismerttem őt a fejedelem s családjának történetével, jellemével, Franciaországhoz való viszonyával, a mi, magyarok nagy kegyeletével iránta; s iparkodtam a supérieurt és szerzetes társait büszkévé tenni arra, hogy Rákóczi és Zrínyi Iona sirjait ők őrzik templomukban. Mind e törekvéseimben Nyáry Jenő báró és Bárczay Oszkár kir. kamarás barátaim buzgó támogatóim voltak.

P. Lobry és rendtársai megnyitották kutatásaim számára kolostoruk könyv- s levéltárát; s készségesen közölték régi szerzetesektől átvett szóbeli hagyományait; 1839-iki sirfölbontásról még élő tanukra (két öreg lazaristára) hivatkoztak, a kiket kihallgattunk, stb. Mindezeket, szíves előzettségük meleg hangja kímélésével, idéztem munkámban bővebben megírtam. Egyet azonban — és pedig a legfontosabbat — a dolog természeténél fogva el kellett hallgatnom; azt, hogy a lazaristák főnökét, a derék Lobryt, Rákóczi sirja fölbontása eszméjének már 1888-ban megnyertem. Ezt főleg az által sikerült a buzgó francia szerzetes főnökénél elérnem, hogy nemzeti hűségére, továbbá rendje becsületének, tekintélyének latba vetésével papi érzületére is hatást gyakorolhattam. Közöltem ugyanis vele, hogy az osztrákok azt a hirt terjesztették s diplomatikák még hivatalos jegyzékeikben is írták, mintha a török területen is a francia nemzet védszárnyai, francia szerzetesek őrizete alatt nyugodni kívánó magyar fejedelmek gondjaira bízott drága hamvai nyomatlanul eltűntek volna és sirja ma üres. Ezen osztrák ráfogás megdöntésére nekünk, francziáknak és magyaroknak, kezdet kell fogunk. Az azzal ellenkező valóság kétségtelen konstataciója a lazarista rendnek becsületbeli kötelessége; a sirt tehát föl kell nyitattunk!

Ez az érv hatott. A rendfőnök határozottan állította, hogy 1839. óta — mikor a fejedelem és Zrínyi Iona hamvait a sirboltba vissza helyezték — ez fölnyitva nem volt; a hamvak tehát okvetetlen meg vannak. *) S ennek bebizonyítására, jó, ő igenis, hajlandó a sirboltot előttem mint Rákóczi fejedelem életirója előtt fölfontatni s a hamvak azonosságának megállapítását megengedni, a melyről majd jegyzőkönyvet vegyünk föl s írjuk alá, a zárda levéltára számára. Azonban ez mostani ítteltem alatt még lehetetlen: mivel önék magának, rendi szabályaik értelmében, nem áll hatalmában a sirboltnak fölfontatása; e fölött csak a rend conventje határozhat, mikor majd mindnyájan össze fognak gyűlni a keleti missió-állomásokról. És ez mikor lesz? kérdezte meg, bizottam, Bárczay. »A jövő 1889-iki január havában, hangzott a felelet; akkor ő az ügyet előterjesztheti s meghatalmazást szerez. Én azután utazzam le az 1889-ik év folyamán újra, a mikor nekem legalkalmasabb, ő addig várakozni fog. Ez az, a mit idéztem jelen tésében meg nem írhattam s rajtam és Bárczayt kivül nem tudott senki, még Nyáry sem; mind az által vele — mint benső barátommal s a kutatásokban hű társammal — utóbb, már Budapesten, szoros titok zára alatt közöltem.

1892. márczius havában érkezett a szultán ő Felsege meghívása a m. tud. Akadémiához, a Corvina maradványainak kikutatása céljából Konstantinápolyba küldendő bizottság ki- rendelését illetőleg. Természetes, hogy főntebb érintett 1888-iki kutatásaim folytathatása szempontjából is nem kis örömmre vált az Akadémiának megítélő határozata, melylyel a Vámbéry Ármán vezetése alatt 5 tagból (Vámbéry, Fraknói, Thaly, Csontos, Ábel) alakított szakbizottság egyik tagjává engemet, mint a török fővárosban és a Jyldiz-palota udvari köreiből

*) L. »Rodostó« művem 123. l.

immár ismert egyént, méltóztatott megválasztani. A bizottság szept. hó második felében indult utunk, s 4 helet töltékn Konstantinápolyban buvárlatokkal, a melyeknek eredményéről már rég számot adánk, nevezetesen fellírott saját speciális kutatásairól egy a m. tud. Akadémia 1889. decz. 9-iki ülésében fölvitatták jelenléttel, mely azután a Századok 1890-iki évfolyama január és február havi füzetében jelent meg. Ebben azonban — ámbár minden egyébre kiterjeszkedem, az alább irandókat egyelőre el kellett hallgatnom.

Hogy Rákóczi hamvainak felkutatására nézve eltökélt régi szándékomat megvalósíthassam: a már érintett okok miatt a legnagyobb elővigyázattal, tervszerűleg volt szükséges eljárnom. A galatabeli francia lazarista atyák, különösen a lelkes, nyajas, derék rendházfőnök P. Lobry jóindulatának, bizalmának még inkább leendő megnyerése végett, s hálából mult évi szíves előzettségéért, 1888-iki buvárlataimról írt »Rodostó« stb. című munkám egy példányát a nevezett supérieurt egyet a rend könyvtára számára magammal vittem, mellyel franczia fordítását a mű mindazon részecskének, a melyekben róluk s előzettségükről, templomukról, könyv- és levéltárukról stb., a legmelegebb elismerés hangján emlékeztem meg. Elvittük továbbá ugyancsak Lobry rendfőnök ur részére II. Rákóczi Ferencnek latin és franczia nyelven írt »Confessiói« egy példányát, hogy abból ő a dicsőült fejedelem magasztos szellemével s mély vallásosságával közelebből megismerkedhessenek.

(Folyt köv.)

Ujdonságok.

* **Debreczen és a patronátus.** A képviselőház tegnap tárgyalta azon kérvényt, melyet Debreczen városa a telhellen papzsák alaptalan követelése miatt (vulgo-kegyuri terhek kegyuri jogok nélkül) volt kénytelen az országgyűléshez intézni. Ott aztán elintézték az ügyet olyanformán, hogy majd később intézik el. A vita lefolyása a következő volt: Molnár Béla, ismerteti Debreczen város ama kérvényét, a melyben a kegyuri teher alól való felmentését kéri. Minthogy azonban a döntés jogára hivatott koronás király e tárgyban már 1846-ban határozott és ez alapon rendelte el a kormányt is a kegyuri kötelezettség teljesítését, javasolja, — hogy a kérvény visszaküldés végett adassék ki a miniszternek.

Körösi Sándor igazat ad Beöthy Ákosnak és sajnálattal látja, hogy a kérvények tárgyalása a magyar törvényhozásban már csak üres szertartást képez. (Általános helyeslés.) Ily formán a nép elveszti hitét legszebb jogainak egyikében: a kérvényezési jogban. (Helyeslés balról.) Ez a kérdés, a mely szóban forog, nem a debreczeni reformatusok és katolikusok egymásközi ügye, hanem a vallásiügyi minisztérium ügye Debreczennel, mint jogi személylyel szemben. Debreczenben mindkét felekezet a legjobb egyetértésben él együtt és ott az óhajta mindenkiné, hogy a béke érdekében elintéztessék. A kérvényi bizottság javaslata nem lehet utolsó szó ez értelemben. Azért nem is fogadják el, hanem határozati javaslatot nyújt be, a mely szerint a kormány készítsen javaslatot az 1714-iki törvény magyarzására.

Berzevicsy Albert államtitkár nem ért egyet Körösi Sándor fejtegetéseivel. Törvény intézkedik világosan az iránt, hogy Debreczen város is tartozik a kegyuri terheket viselni. (Melyik ez a törvény? Szerk.) Elfogadásra ajánlja kérvényi bizottság javaslatát.

Váradi Károly pártolja Körösi Sándor indítványát. Irányi Dániel utal arra, hogy ez a példa is igazolja, mily égetően szükséges az állam és egyház közti viszony rendezése. Különös találkozás a véletlennek, hogy a mikor a főrendiház az elkeresztelés kérdésért tárgyalja, a képviselőházban a patronátusi jog képezi vita tárgyát. A kormány végre teljesítenie kell kötelességét a függő egyházi kérdésekben.

Horánszky Nándor szintén hangsúlyozza, hogy e kérdések általános, országos rendezése élenk szükségét képez: de részletkérdéseket vesztély nélkül kiszakítani nem szabad. A szóban forgó kérvényre nézve óhajta, hogy a kérvény Debreczennek ne küldessék egyszerűen vissza, de tartassék az általános rendezésig függőben. (Élénk helyeslés.)

Körösi Sándor fentartja határozati javaslatát. Berzevicsy Albert államtitkár készséggel hozzájárul Horánszky indítványához.

Molnár Béla szintén pártolja Horánszky Nándor indítványát, a melyet a ház el is fogad.

* **Uj honvéd-parancsnok.** Görgey Béla ezredes, a Ludovika igazgatója, ki régebben már állomásozott Debreczenben mint zászlóalj parancsnok, kinevezett a debreczeni 3-ik honvéd gyalog-ezred parancsnokává.

* **A közigazgatási bizottság ülése.** A városi közigazgatási bizottság tegnapi ülésén nem a főispán, hanem Simonffy pol-

gármester elnökölt. A főispán, ki jelenleg Budapesten van, sürgönyi uton kérte fel a polgármestert a helyettesítésre. A főispán, állítólag, ama bizonyos 21,000 frtnyi alkotmányos költség elszámolása végett ment volna fel Budapestre. Bár igaz volna ez a hír, legalább az összeg nyilvános, hírlapi uton való nyugtázása sokónkat egy nehéz, lidérczonymástól szabadtana meg.

* **Adóreform.** A pénzügyminiszter hivatalos uton megkereste a városi adóhivatal fejt, Lovassy tanácsnokot egy nagyobb szabású adó kimutatás tárgyában. Nevezetesen f. hó 30-ig kéri statisztikailag kimutatni a deb. adófizetők számát, külön a 100 frton felüli, és külön egy évenként megnevezve a 100 frton aluli adófizetőket. Még pedig minden egyes adófizetőnél külön és részletesen kimutatva, kidolgozva az általa fizetett adók nemét, alapját és összegét. Lovassy tanácsnok jelentést nyújtott be a polgármesterhez, hogy az idő rövidsége miatt a jagyzabásu munkát csak akkor végezheti be, ha a város minden egyes adókövető mellé segítséget adna, s a rendes munkaidőn kívül is dolgoznának. A finansz miniszternek e nagyobb szabású statisztikai kimutatásokra az adó reformok készítésénél volna szüksége.

* **Garázda katona.** Tegnap délután nagy riadalmat keltett a fő-utcán egy holt részeg közhadseregbeli baka esete, ki is az utcán többekbe belekötött. Sőt egy gyalogsági főhadnagy is, ki rendre akarta utasítani, szembeszállt. Megtagadta felelővőjének is az engedelmisséget. Ez aztán a garázda katonát bekísértette a rendőrségre, honnan katonai fegyveres őrség szállította át a kaszárnnyába.

* **Az őszi hadgyakorlatok.** A 7. hadtest körében a gyalogsági zászlóalj gyakorlatok jul. 20-án, az ezredgyakorlatok aug. 10-én, a dandár gyakorlatok augusztus 23-án és a hadosztálygyakorlatok szeptember 6-án és 7-én lesznek Gurahoncz-Dezna és Boros Sebes közt. A 37. gyalogezred három zászlóalja augusztus 9-ig marad Nagyváradon. Ekkor elmegy Belényesre a dandárgyakorlatokhoz, hová együtt érkezik meg a 39. gyalogezrednek Debreczenben összehozott három és a 101. gyalogezrednek július 20-ától Nagyváradon gyakorlatozó 4-ik zászlóaljaival. Belényesen a hét zászlóalj mint a 33. gyalogdandár aug. 21-ig tart gyakorlatokat, azután Vaskohra megy és 25-én ismét visszatér Belényesre. A 15-ik huszárezred 1. 2. és 3-ik századai augusztus 8-án Nagyváradra mennek és nem vesznek részt a nagygyakorlatokon.

* **A vasutikai jótékonyasága.** E hó 4-én árverezték el a vasutnál talált tárgyakat. A tárgyak eladási árát, valami 78 frt 01 krt, a városi or. ref. szegények javára ajánlották fel a vasutikak.

* **A debreczeni-létai-derecskei vasut** traciroszai munkálatait befejezték. Miut lapunknak írják, ezt az új usutvonalat Derecskétől két irányban is tovább fogják vinni és pedig egyfelől B-Ujfaluig, más felől P-ladányig. — Ha ez a két szárnnyvonat kiépül, Derecske jelentékeny vasuti központ lesz és mint ilyen, bizonyára, nagy kulturális emelkedésnek fog elébe nézni.

* **Nem lehet fizetni.** Az alapítványi pénztárnál, hol nagyban folyik az árva segélypénzek kiosztása, ép e munka miatt még egy hétig nem lehet adóilletékeket fizetni — délelőttönként, csakis délután.

* **A megkerült ezüst ékszerök.** Országoszerre hírefutott egy huszárorány esetének, kit a mult hóban helyeztek át Szegedről Budapestre, s kitől a költőzködés zavarában állítólag ellopták volna ládába pakolt ezüst, ékszerait. A lapok hasábokat írtak róla, a szegedi rendőrség országos körzományekben ismertette a másvidékbéli rendőrségekkel a láda tartalmát. A debreczeni rendőrséghez is küldtek egy három árkusra menő tudósítást melyben szépen és darabonként meg volt írva minden egyes elveszettnek hitt tárgy. És a rendőrség kereskedett is mindenütt, de nem talált sehol semmit, de az ékszerök, melyeket a szállító a többi pakokkal együtt adott fel a vasutra, mégis megkerültek a tulajdonos nagy örömeire, s a rendőrség nagyobb bosszuságára, melyet már tovább nem kereshet.

* **Zsebtolvajok.** Az utóbbi napokban igen sok panaszt tettek a zsebtolvajok ellen a rendőrségnél, kik különösen az ugynevezett »pircsisoroa« a nagy tolongásban működnek jó sikerrel. Ma is megcsiptek egy sámsoni jó madarat, egy tisztas asszonyt, ki a szomszédja zsebéből akarta kihalászni a bugyélárst. Ajánljuk a közönség figyelmébe a legnagyobb vigyázatot, mivel a rendőrség vigyázatára valami keveset lehet adni.

* **Az adópnztári hivatal** — tisztogatás miatt — pénteken d. u. és szombaton egész nap — az adófizetők nagy örömeire — zárva lesz.

* **Vasid a Berettyón.** Nincs szélesebb folyó egész Bihar megyében, mint a Berettyó. Minden évben óriási volt eddig a kár, a mit okozott. Ujabbán sokat segítettek a dolgoz s töltésekkel vették körül. Az Ujfalu és B.-Szent-Márton közötti fahidat pedig vasszerkezettel cserélik ki. A munkálatok már javában folynak s a közlekedés is egy másik lejjebb lévő hidon történik. Nagy mennyiségű terméskő áll már a hidnál s az alapkövetel valószínűleg augusztus hó folyamán fog megtörténni.

* **Egy szép asszony tragédiája.** Tokajban nagy fölűnést kelt M. K. társulati mérnök szép fiatal nejének öngyilkossága. Az ifju hölgy a Tiszába ölte magát. Az eset előzményei, hogy az asszony minden áron való akart őt rajongásig szerető férjétől és előleges megállapodás szerint mult hó 26-án délután keltett volna Budapesten lakó szüleihez költöznie, hogy onnan a válópört megindítsa. Magával akarta vinni 8 éves fiacskáját is, mit azonban a férje leghatározottabban ellenezett. Ez, és talán a megbánás a válás utolsó perceiben, kergette halálba a szép asszonyt, ki különben is igen ideges és izgatott természetű volt.

* **Czigány étvagy.** Konnyár és Bagos községekben a sertések között járványszerűen lépett föl az orbáncz és lépfene. Az elesett állatokat, amit a törvény előírja, elásták. A vidékiek czigányok a malacz-temetésre következő éjszakán exhumáltak az állatokat s három napon át tartó lakomán a körmük végeig elfogyasztották. — Az egészségügy ellen sulyosan vétő Farao-ivadékokat felelősségre vonták. A banda szószólója, arra a kérdésre, hogy — hogy merték az eltemetett malaczokat felásni, így felelt:

— Csókolom a keszit, lábát, tens főszolgabíró ur, rosszul voltak a malacsok eltemetve a fide. Mink jobban eltemettük. Nincs jobb málcás temető, mint a csigány-gyomor.

Az ékes és meggyőző érvelés dacára dutyiba és orvosrendőri felügyelet alá vették a czigányokat, akik azonban az orbáncz pecsenye után sokkal jobban érzik magukat, mint azelőtt.

* **Téglavetők.** Király Gyula városi jegyző, a holnapi napon ismét 7 téglavetőtől veszi át a kész téglákat, már ezekkel együtt 28 téglavető számolt le munkájával a városnak.

Irodalom és művészet.

A »Vasárnapi Ujság« július 3-iki száma, a következő tartalommal jelent meg: »Gróf Andrássy Gyuláné. (Arcképpel, az 1867-iki koronázáskor fölött fénykép után. »Elohang az Éj szavaihoz.« Longfellow költeménye, fordította Szász Béla. — »Zonia« Elbeszélés. Irta Crawford Oswald. (Képpel.) — »Galamb a kalitkában.« Mikszáth Kálmán legújabb elbeszélése. (6 képpel.) — »Pallizin tábornok.« — »A hortobágyi kiállításról.« (10 képpel: 1. Delelő gulya. Pataky László rajza. 2. A hortobágyi hid. Greguss Janos rajza. 3. Hetes fogat. 4. Gulya. 5. Népalakok. 6-7. A lókiállításból. 8. A gulyások gulyásos húst főznek. A gulyásos hus föltalálása. 10. Bikabírlás. Jantyk Mátyás rajza.) — »Egy amerikalap az osztrák-magyar hadseregről.« (14. kép: 1. A király és táborkara. 2-3. Testőrök. 4. Tábori tüzérség. 5. Tábori vadászok. 6. Dragozások. 7. Vadász tisztek. 8. Szekecs. 9. Magyar gyalogos altiszt. 10. Osztrák gyalogos. 11. Ulánus önkéntes. 12. Bosnyák katona. 13. Vártüzérek. 14. Huszárok.) — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Mű ujság; Gygyveleg; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes rovatok.

Külömfélék.

A **politikus pipacsinaló.** A budapesti törvényszeknél hirdették ki Reichenfeld (Radó) Ignác, a Népszava című munkáslap szerkesztője előtt a kuria ítéletét, a mely őt saját rendőri kihágás miatt egy havi fogszállal és 10 f. pénzbüntetéssel sújtja. A mesterségre nézve pipacsinaló szerkesztőt egy évvel előzött a kir. főügyészség fogta porbe azért, mert lapjában a bekésmegyei zavargások alkalmából, bár nem tette le a szükséglet kaucziót, politikai tartalmu cikkekkel bocsátott világra. A törvényszék két havi fogszállal mért volt Radóra, a kinek büntetését azonban a kir. tábla és most az utolsó fórum felenyire szállította le. Bár az ítélet már jogerőssé vált, Radó büntetése kiállását csak augusztus elsején fogja megkezdeni, mivel a kir. ügyészség egy hónapi halasztást engedélyezett neki.

Szerkesztői üzenet.

Dalárdistának, helyben. Hogy a debreczeni daleylet egri kirándulásáról nem emlékeztünk meg, annak meg van a maga oka. Mi ugyanis a daleylet köréből semmiféle értesítést nem nyertünk arra nézve, hogy kirándulást terveznek, holott talán éppen a kirándulást tervező daleyletnek állott volna érdekében a helyi sajtó informálása. Eddig minden kirándulás alkalmával megtörtént az információ, sőt azt is tudtunk velünk, hogy szívesen veszik, ha a szerkesztőségnek valamelyik tagja csatlakozik a kirándulókhoz. Most mindez elmaradt. Hogy miért történt éppen most velünk szemben, kik a daleyletnek sohasem vétettünk, e bántó mellőzés: azt nem tudjuk magunknak megmagyarázni.

Régi előfőtőnek, helyben. Önnek is a fenti üzenet szól!

»Az utolsó Árpád.« Ne háborgassuk az utolsó Árpád siri nyugalmát ilyen kezdetleges iskolai iránygyakorlattal!

Legujabb.

Káldy Gyula ma ismétli érdekes »Történeti Hangversenyét«, melyet a Bika disztermében fog megtartani. Kezdeté 1/2 9 órakor. — Ajánljuk e nagyérkü hangversenyt a közönség figyelmébe és pártfő-gásvára.

Kőbányai sertésáru
A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.
Julius 4.

a) Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1. Óreg nehéz (páronként 300—400 kilgron felüli súlyban) 43.—43.50. 2. Óreg közép (páronként 300—400 kilgron súlyban) 42.—42.50. 3. Fialat nehéz (páronként 320 kilgron felüli súlyban) 44.50—45.—4. Fialat közép (páronként 251—320 kilgron súlyban) 45.—46.—5. Fialat könnyű (páronként 250 kilgron terjedő súlyban) 47.—47.50. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 kilgron felüli súlyban) 42.50—43.50. 7. Közép (páronként 220—280 kilgron súlyban) 44.—45.—8. Könnyű (páronként 220 kilgron terjedő súlyban) 46.—47.50—III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 260 kilgron felüli súlyban) 45.50—46.—10. Közép (páronként 220—260 kilgron súlyban) 45.50—46.—11. Könnyű (páronként 220 kilgron terjedő súlyban) 46.—46.50.—Sertés létszám: július 3 napján volt készlet 150,957 darab. A hízott sertés-üzletirányzata: változatlan. — Hízalmai való sertés 15.—17.—, malacz (4—11 hónapos korban, felhajtott) 2189 drb.

VASUTI MENETREND.

1892. május hó 1-től.
Debreczenből indul:

Budapest—Nagy-Várud felé	reggel 8 ó. 40 p.
	déli 12 ó. 52 p.
	este 10 ó. 31 p.
Csak Nagyvárad felé	délután 3 ó. 40 p.
Szatmár felé	délután 3 ó. 24 p.
	este 7 ó. 45 p.
	éjjel 3 ó. 09 p.
Miskolcz felé	délután 3 ó. 45 p.
	délután 3 ó. 35 p.
	este 7 ó. 35 p.
B.-Szt.-Mihály felé máv-ról	reggel 5 ó. 48 p.
	vásártérről 6 ó. 04 p.
	máv-ról 3 ó. 19 p.
	vásártérről 3 ó. 38 p.
Füzes-Abony felé máv-ról	reggel 4 ó. 15 p.
	vásártérről 4 ó. 32 p.
Ohat-Köcsig máv-ról	délután 5 ó. 10 p.
	vásártérről 5 ó. 24 p.

Debreczenbe érkezik:

Debreczenbe N.-Várud-P.-Ladány felől reggel	2 ó. 44 p.
Budapest felől délután	3 ó. 09 p.
	gyorsvonat este 7 ó. 09 p.
Csak Nagy-várud felől reggel	7 ó. 42 p.
Szatmár felől reggel	8 ó. — p.
	délután 12 ó. 29 p.
	este 10 ó. 16 p.
Miskolcz felől reggel	8 ó. 07 p.
	déli 12 ó. 36 p.
	este 7 ó. 20 p.
Büd-Szent-Mihály felől vásártérről	reggel 8 ó. 03 p.
	máv-ra 8 ó. 17 p.
	vásártérről délután 5 ó. 46 p.
	máv-ra este 6 ó. 05 p.
Füzes-Abony felől vásártérről	délután 5 ó. 23 p.
	máv-ra 5 ó. 37 p.
Polgár-Ohat-Köcsig vásártérről	reggel 8 ó. 12 p.
	máv-ra 8 ó. 27 p.

Budapestről—Debreczenbe indul:

Személy-vonat reggel	8 óra 25 pkor.
Gyors-vonat délután	2 óra 10 pkor.
Személy-vonat este	7 órakor.

(Egységes vasuti- — zóna — idő szerint.)

Főszerkesztő: **Szinay Gyula.**
Felelős szerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna.**
Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**

Legujabb DESSERT-különlegességek

(291) Quodlibet á la Babatündér 1—3 felülmulhatlan minőségben és ízben dobozonként frt 2 és frt 3-25

váczi-utcza 22.sz. Andrassy ut 13.sz.

Brammer Henrik BUDAPEST,
Csokoládé-cukorka áru és Bisquit-gyár.

Üzlet átalakítás miatt a **legujabb nyári NŐI RUHA** **kelmék is tetemesen leszállított árban ajánlatnak:**

Egy méter valódi francia batist 52 kr.
» » » » batist rayé 60 kr.
» » » » atlas satin 60 kr.
» » » » de l'aine 80 kr.
» » » » tiszta gyapju ruha-szövet 100 cm. széles 60 kr.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA
Debreczen, kistemplombazár,
Minták kiváratra bérmentve küldetnek.
(256.) 13.—

BAUER és TÁRSA
GAZDASÁGI GÉPGYÁRA és GÉPCSARNOKA
DEBRECZEN,
Nagypéterfia-utca 871. sz. (telefon összeköttetés).
Ajánl eredeti Clayton- és Shuttleworth-féle
 (259.)
5—5.

Hollingsworth-gyűjtőgépeket.
Továbbá kizárólag szabadalmazott Sorkázművelőt (PAPP-féle tengeri-lókapát és töltőgépet).
Balogh-féle szabadalmazott

KÉTBARÁZDÁS ÉKÉKET.
A kert- és szőlőbirtokos uraknak ajánl »Austria« (javított Vermorel »Eclair«)

PERONOSPÓRA PERMETEZŐKET
kettős permetezővel két évi jótállással; továbbá: Kerti fecskendőt, kútszivattyút, vízvezeték stb. A géptulajdonos uraknak, legjobb minőségű acél dobsint, gépszíjat, legfinomabb gépolajat stb. stb. a legjutányosabb árak mellett.

Gépműhelyében mindennemű gépek javítását, új tüszekrenyek készítését, vas-esztergályos munkát, szakszerűen, gyorsan és jutányosan teljesít.

Teljes tisztelettel
BAUER és TÁRSA.

Szöllő gazdák **figyelmébe!**
Peronospóra ellen való **permetezéshez**
AZURINT feloldva üvegszámra **ugy RÉZGÁLICZOT,** **jegeczes SZÓDÁT** igen jutányos árban ajánl
Rickl József Zelmos.
(3.) 45.

SZABÓ LAJOS FIAI **ÖZÉGNÉL.**
(8.) 82.—
Peruvien és Doskin.
TERICOT
Brassói posztók,
Kész mosó gyermek ruháskák,
esernyők.
harisnyák, keztyűk.
NYÁKKENDŐK,
NYÁKKEZTŐK,
1 frt 90 kr, 2 frt 20 kr, 2 frt 60 kr
GALLÉROK,
1 fr 20 kr,
esernyők.

Lakás berendezésekhez
szőnyeg, butorszövet,
FÜGGÖNY,
viaszos vászon
Parkett,
lynoleum (parafaszőnyeg),
nagy választékban
tetemesen
leszállított áron
Kunz József és Társa
czégnél **DEBRECZENBEN,** kistemplombazár.
(127.) 71.—

Máriaczei Gyomorcsseppek
nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nékülözhetetlen és átlólanosan ismeretes házi és népszerű.
A gyomorbetegség tünetei: éhvágytalanság, gyomorgyengeség, búzós lehelet, felújtság, savanyú felbőgés, hasmenés, gyomorgöcs, felesleges nyálkiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgöcs, székellés.
Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, a mennyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, gillszák, májbajok és hőmorrhoidáknál.
Említett bajoknál a **Máriaczei gyomorcsseppek** évek óta kitünőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utastással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi forrárt:

Török József gyógyszerész
Budapest, Király utca 13 sz.
A védjegyet és aláírást tüzetesen tessenek megtekinteni!! Csak oly csseppeket tessenek elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”
A **Máriaczei gyomorcsseppek** valódián kaphatók.

Debreczenben: Mihálovits István, Dr. Rotschnek Emil, Tamássy Béla, Tóth Béla és Balázs Ödön; — **Ér-Mihályfalván:** Mátray István; **Diószegen:** Vaday I., Hadházi Zoltán; **Farkas Ödön, Hosszu-Pályiban:** Sárosy Imre, **Kabán:** Horváth Kálmán gyógyszerész
522. uraknál. 43—30.

Női-ruhaszövetek, gyapju voileok, mosó voileok, batist, zephir, atlas-satin, vásznak, kész fehérneműek, szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők

SZABÓ LAJOS FIAI **czégnél.**

Leszállított árak az egész idény alatt.

(171) 54—